

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

Téléph : St. 865

xxvième ANNÉE

15 Juillet 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 325

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

icin: 2 1,2, Âlâ kâğıdı

5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi altıncı sene

15 Temmuz 1931

Dikkatlar :

40 VAĞON RAKI

7 Temmuz tarihli Cümhuriyyet refikimiz, son günlerde Malatyaya giden bir trenin oraya 40 vağon rakı götürdüğünü yazdıktan sonra Bu kırk vağondan bir danesinin olsun kitabı dolu olması mümkün olsaydı diyor.

Yüreğimizin bütün hararet ve heyecanile Cümhuriyyet arkadaşımızın tehassurune iştirâk ederiz. Rakının yaptığı tahribatın hadd ü hisabı yokdur . Muskirat inhisarının hatırı kalmasın: bir tabib ve bir habib başka dürlü düşüncemez . Aynı müessese ispiroto i'mal ve ihraici işle meşğul ola bilir . **Muttehîde'i Amerika** da içki yasakdır . Çok musibdir . Anadolu'ya sem idhal etmemek ve gençliği Cümhuriyyet in dediği rakı içinde boğulmakdan muhafaza etmek için münevver Hükûmetimizin harekete geleceği me'muldur . **Hilâli Akhdar !** susma !

Münevver Hükûmetimiz, yürekden gelen ve vatan ve millet sevgisiyle söylenen sözleri dinlemeye hazırdır.

SOLMAYAN GÜZELLİKLER

کر خار سر کوی تو چون مشک بیوید،
زان خار معطر همه خون جگر آید .

Tercümesi :

Eğer senin memleketinin dikenini misk gibi kokarsa, o mu'attar diken hep yürek kanı da akar.

دائم که آمه ما را باشد یسی اثر ها ،
لیکن چه سود کان وقت از ما اثر نباشد .

Bilirim bizim ahımızın çok te'sirleri olacak fakat ne fayda ki o zaman bizden eser kalmayacak .

آن چنان زی که جو میوی برهی ،

نه چنان زی که جو میوی برهند .

Öyle bir yolda yaşa ki öldüğün vakit kur -

tulasın , öldüğün vakit herkesin kurtulacağı , nefes alacağı yolda değil .

ی گفت دل از عشق تو آهسته سرودی ،
این زمزمه آتش شد و در خشک و تر افتاد .

Senin aşkıyla gönül aheste bir nagma terennüm etdi. bu zenzeme ateş oldu kurunun ve yaşın içine düştü .

استخوان سر که پر دندان بگورستان درست
خنده دارد بر کسی کورا غمروزی در سر است

Dişleri üzerinde olarak mezarlıkta bulunan baş kemigi , başlarında gurur havası esenlere güler .

سخنی در نهان نباید گفت
که بهر انجمن نشاید گفت

Her mecliste söylenmeye layik olmayan bir sözü تنها bir yerde de söylememelidir.

Mulâhaza :

Bu beyt çok derin bir terbiye ve nezâket dersi ihtiva eder .

ما آب روی خویش بگوهر نمیدهیم
بخل بجا بهمت حاتم برابرست

Biz yüz suyumuzu [ya'nî haysiyyetinizi cevhere değişmeyiz] yerinde olan hasislik Hatemin cömerdliğile musavidir.

AŞK NEDİR ? [*]

« Enquête » lere şifahen cevap vermemeye 'ahd etdim. Bu kararım da ne kadar haklı olduğumu tahmin edersiniz . « Enquête » yapan gazeteci, verilen cevaplara, isteyerek, istemeyerek, şu'urlu şu'ursuz kendi emel ve arzusunu az çok ilbas ediyor . « Enquête » e cevap vermiş olan zat, sonra istediği kadar tashih , teşkiz etmeye çalışsın , artık onun sesi işidilmez oluyor.

Sizin « Enquête » inizin mevzu'u vaki'a temamen 'ilmidir içinde ba'zı gazetecilerin istis-

[*] Milliyyet gazetesinin bu su'aline gönderilen cevabdır.

mar edebilecekleri bir şey bulunmasa gerekdir. **Aşk nedir?** su'alinize cevabımı yazıyorum :

Bence 'aşk bir **Physiologie** hadisesidir . Muhafaza'î nev' ve ibkayı nesl grizé sinin şu'ur altı [Subconscient] bir tecellisidir. Dahili ifrazat bu hareketi nefsiyyeyi ihya ve idame eder.

Bu ifrazat **Tabi'at** in ecell ve a'la kimya « Laboratoire » ın da ihzar olunur. Hiç bir gözün hiç bir zaman göremeyeceği , hiç bir idrâkin anlayamayacağı , bu kimya hane « Laboratoire » ı **Madde** gibi ve madde kadar ibtidasız , intihasızdır .

Hayat ve memat 'amilleri 'ayni zamanda kör bir ihtimam ve basiretle, muhabbetsiz, husumetsiz, maksadsız, gayesiz istihzar olunur . Bu düşünüş bana **Karlı Dağdan Ses** in şu kit'asını yazdırmışdı :

Titretir darbesi her zerreyi kör celladın ,
Dinle, yıldızları, 'ummanları, 'arş ü fersî ,
Ölümün bestesine güfte yapar zuri hayat ,
Çalınır suri mesafatda matem marşı !

صبح ازل ریخت چو باران عشق
شد دو جهان غرقه طوفان عشق

demiş olan نظای Tabi'atî külliyyenin ezeli ve ebedi muhabbet ve yaratma « ilca » sini sezmişdir. I. M. Guyau, « **Bir filosofun şi'ir-leri** » nde « L'amour et l'atome » adlı manzumesini bir gürüşle doldurmuşdur.

Tenasul, fazla'î tagaddi eseridir ; açların 'aşkı ve evladı olmaz. Peteklerinde kendileri için pek az bal bıraktığı seneler arılar oğul vermezler.

Michel Ange ın Rêve de la Vie adlı nefis bir tablosu vardır; tablonun bir köşesinde vuslet iştihakile bir kadına kollarını ihtirasla açan bir 'aşık; diğer bir köşesinde şiş kebabı çeviren bir köle, alt tarafında da yemek masası üzerine kollarını koymuş şiş kebabını atışdıran Efendi görülür. Bu lavhanın tefsir ve izaha ihtiyacı yokdur zan ediyorum .

Zekâmız, dehamız hattâ bir dereceye kadar faziletlerimiz matbahlarda hazırlanır . Bunda tereddüd edenler 3 gün aç susuz kalsınlar nasıl sersem bir aç kurta tahavvul ettiklerini görürler. En semavî ilhamların, en ruhanî 'aşk ve mu-

habbetlerin karargâhı bildiğimiz dımağlarımızın kökleri mi'demizde değildir?

Vusletde bir yaratma hazzı ve 'adem ta'mı vardır .

Tabi'atın mevcudata tebliğ olunmuş bir irade'î seniyyesi vardır : **Yaşa ve yaşamayı devam ettir !** Tabi'atın bu emri cemadin , zerrenin, hucrenin yüreğine nufuz etmiş ve bu fermanın haşmet ve kudreti altında kâ'inat haşî ve mutasaddî titremişdir.

Bu grize nin ba'zı dalaleti hakiki delaletini asla tağyir ve tekzib etmez. Toprak yiyen ba'zı çocuklar da asl olan **Yemek** dir.

« La femme est une matrice servie par les organes » ya'ni « Kadın bütün a'za , hizmetin de bulunan bir rahm [döl yatağı] dır » deyien Physiologiste, Biologia'î bir hakikatin formulu-nu bulmuşdur. 'Aşk bir yaratma , bir hayat artırma vecdidir 'aşkı lâhîde de ebedilik, ebedi hayat ve hayatı ebedileştirmek iştihakına mün-cer olan bir heyecan 'unsuru vardır.

Şa'ir :

L'amour en nous, passants qu'un rayon lointain dore,
Est le commencement auguste de l'aurore .

demekle , neticeten , başka bir şey söylemiş olmuyor . Hulâsa 'aşk açlık ve tagaddî gibi fakat ekseriya sirrî [Mystique] ve lâhutî bir edâ ve mî'edda alan bununla beraber tamamen maddî masdarlardan sudur eden physiologia'î bir hadisedir .

Bütün güzel san'atların musihinin, resmin şi'irin v. s. uyandırdığı vecdler hep bu bekâyi nev' ve muhafaza'î nesl grizesinin zemini üzerinde inkişaf eder.

Gülün kokusu , muzun ta'mı kimya hane laboratuirlarında tahlil ve terkib oluna bildiği 'asrımızda umarım ki 'aşk ı bu anlayışım ve bu kavrayışım kaba bir « Materialisme » telakki olunmaz ve ba'zı çocukların yeni bir hucum-larına sermaye teşkil etmez, vaki'a bu hucum-lar hayli eğlenceli dirler! 5 / 7 / 1931

Dr. Abdullah Djevdet